

Innst. 294 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:68 S (2009–2010)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Per Arne Olsen og Kari Kjønaas Kjos om innføring av samfunnskontrakt for å bedre samspill mellom offentlig sektor og ideell sektor

Til Stortinget

Sammendrag

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppnevne et offentlig utvalg til å utarbeide et forslag til en norsk samfunnskontrakt på områdene helse, omsorg og sosiale tjenester. Et slikt utvalg bør representere myndighetene, brukerorganisasjonene og et bredt spekter av private og private ideelle helse- og omsorgsvirksomheter.

Resultatet av utvalgets arbeid fremlegges for Stortinget.»

Forslagsstillerne viser til at ideelle og frivillige organisasjoner og stiftelser årlig utfører over 38 000 årsverk innen velferdsfeltet i Norge med hovedvekt på helse- og omsorgssektoren. Det framholdes at ideelle velferdsprodusenter historisk sett har vært pionerer på en rekke helse- og omsorgsoppgaver som siden har blitt oppgaver for velferdsstaten, og at samtidig som de ideelle aktørene er en integrert del av det samlede offentlige tjenestetilbudet opptrer de også som et alternativ og korrektiv til de offentlige institusjonene.

Forslagsstillerne ønsker at det etableres en samfunnskontrakt for samspillet mellom offentlig sektor og ideell sektor som definerer og forankrer en felles forståelse av på hvilke områder offentlige myndighe-

ter og ideell sektor har felles mål og utfyllende roller, og hvilke prinsipper samarbeidet skal organiseres etter for at man i størst mulig grad skal kunne nå de felles målene som er satt for helse- og omsorgspolitikken.

Det vises til eksempler på avtaler mellom det offentlige og frivillige fra Storbritannia, Danmark og Sverige. Det vises videre til at en paraplyorganisasjon for ideelle organisasjoner på europeisk nivå, European Council of Associations og General Interest (CEDAG), arbeider for å utvikle et europeisk «charter for civil dialogue», og at CEDAG har laget en oversikt over hvilke land som har eller er i ferd med å utarbeide avtaler/samfunnskontrakter mellom myndigheter og ideell sektor. Ifølge denne oversikten er det inngått avtaler i bl.a. Frankrike, Estland, Irland og Latvia.

Forslagsstillerne har merket seg at KS har tatt initiativ til å utvikle et «charter for samspill mellom det offentlige og det frivillige Norge», og at HSH har tatt til orde for å oppnevne et utvalg der bl.a. representanter fra regjeringen og HSH er med, og hvor et bredt spekter av ideelle helse- og omsorgsvirksomheter er representert.

Forslagsstillerne er opptatt av at en slik avtale kan være starten på en prosess som kan skape flere møtepunkter og bedre dialog mellom frivillig sektor og myndighetene. De mener også at en slik samfunnskontrakt vil kunne være et viktig bidrag til å gi ideell sektor større forutsigbarhet og kunne støtte framveksten av et større mangfold av utførere og leverandører innen helse- og omsorgssektoren, samt å sikre kvalitet, åpenhet og dialog.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig å sikre en selvstendig og uavhengig ideell sektor, og at dette er en viktig garanti for demokrati og mangfold.

Forslagsstillerne påpeker at flere aktører og bedre vilkår for ideelle organisasjoner vil gi større

valgfrihet og bedre kvalitet for pasienter og mottagere av helse- og sosiale tjenester, og at en samfunnskontrakt kan være av vesentlig betydning for å ta vare på og videreutvikle den kompetansen ideell sektor besitter.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Are Helseth, Espen Granberg Johnsen, Tove Karoline Knutsen, Stein Erik Lauvås og Sonja Mandt, fra Fremskrittspartiet, Jon Jæger Gåsvatn, Kari Kjønnaas Kjos og Morten Stordalen, fra Høyre, lederen Bent Høie, Sonja Irene Sjøli og Erna Solberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, og fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, vil understreke at en sterk og livskraftig frivillig sektor er av stor betydning for samfunnet. Komiteen er enig om at det er viktig å sikre en selvstendig og uavhengig ideell sektor, og at det er en garanti for demokrati og mangfold. Komiteen vil understreke at det er helt grunnleggende at sektoren er uavhengig og ikke styres av offentlige myndigheter, at sektoren gis stabile og forutsigbare rammevilkår, og at organisasjonene gis muligheter og økonomisk handlingsrom. Komiteen vil peke på at de frivillige organisasjonene og myndighetene har et felles ansvar for å forvalte den ressursen frivillige organisasjoner og frivillig innsats representerer i samfunnet.

Komiteen vil vise til Frivillighet Norges høringsuttalelse der det slås fast at det er behov for en helhetlig frivillighetspolitikk. Komiteen vil også peke på HSHs ønske om at det settes i gang et arbeid som skaper bred politisk forståelse for særlig ideell sektors egenskaper og utfordringer. Komiteen vil videre peke på høringsuttalelse fra Kirkens Bymisjon Oslo der det slås fast at det er behov for å løfte fram de ideelle organisasjonenes rolle, kompetanse og særpreg og verdsette de muligheter ideelt organisert virksomhet kan gi for videre utvikling av velferdsstaten. Komiteen vil også peke på høringsuttalelsen fra N.K.S. og N.K.S. Kløverinstitusjoner der det understrekes at det haster med å få til en tverrpolitisk enighet om de tjenesteproduserende ideelle organisasjoners plass i oppbyggingen av velferdsstaten.

Komiteen støtter forslagsstillernes intensjoner når det gjelder å legge til rette for bedre dialog mellom frivillig sektor og myndighetene, og skape større forutsigbarhet for aktørene i sektoren. Komiteen er kjent med KS', Frivillighet Norges og HSHs engasjement på feltet og tanker om utvalgsarbeid og samfunnskontrakt. Komiteen mener at frivillig og

offentlig sektor i fellesskap bør utarbeide en avtale med overordnede prinsipper og retningslinjer for å sikre en god samhandling mellom frivillig og offentlig sektor. Underveis i prosessen bør også de kommersielle aktørene holdes orientert om arbeidet. Komiteen viser til at Frivillighet Norge har pekt på at trepartsmøtene mellom regjeringen, Frivillighet Norge og KS kan danne et utgangspunkt for en slik prosess. Komiteen mener det i tillegg er behov for at det raskt nedsettes en arbeidsgruppe som vurderer særskilt vilkårene for ideelle og nonprofittbaserte institusjoner med sikte på å løse de akutte problemstillingene som institusjonene opplever.

Komiteen ber regjeringen vurdere forslagene og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke behovet for et mangfold av tjenesteleverandører for å kunne sikre brukerne av helse-, omsorgs- og sosiale tjenester en større valgfrihet, samtidig som det kan bidra til å fremme bedre kvalitet på tjenestene. Disse medlemmer viser til at det er viktig å få på plass et godt samspill mellom det offentlige, privat kommersiell sektor og ideell sektor for å sikre en god samfunnsutvikling. Forståelse for og kunnskap om de ulike aktørenes rammebetingelser og samfunnsbidrag er av stor betydning for demokratiutvikling, vitalisering, fornyelse og kvalitetsheving av velferdstilbudene. Disse medlemmer viser til at den ideelle sektoren ikke er en homogen masse. Noen baserer seg i stor grad på innsats fra medlemmer og frivillige, mens andre kan bygge sin drift på et verdigrunnlag og utføre sitt arbeid i stor grad ved hjelp av fast ansatte kanskje med et lite innslag av frivillighet, andre igjen kan fremstå som sterke talerør og opinionsdannere for pasientgrupper samtidig som de tilbyr hjelp til disse gruppene. Innenfor begrepet ideell sektor finner vi blant annet folkebevegelser, stiftelser, trossamfunn, og foreninger. På samme måte er det også et mangfold blant kommersielle aktører på disse områdene. Disse medlemmer viser til at individet har rett til å kunne påvirke sin hverdag i et demokrati. Et økt tilbud av ulike leverandører med ulike løsninger er derfor et viktig bidrag til å bryte sosialt utenforskap. Kjente rammebetingelser og forutsigbarhet er også viktige forutsetninger for å skape innovasjon. Disse medlemmer har merket seg at det har kommet signaler på at de ideelle tjenesteleverandørene innen helse- og sosialsektoren kan være borte i løpet av 5–10 år om det ikke nå blir tatt sentrale grep for å forhindre en slik utvikling, og det er denne bekymring som danner bakteppet for Fremskrittspartiets representantforslag.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn det haster med å få på plass en overenskomst

som kan sikre at vi ikke mister viktige tjenesteleverandører.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppnevne et offentlig utvalg til å utarbeide et forslag til en norsk samfunnskontrakt på områdene helse, omsorg og sosiale tjenester. Et slikt utvalg bør representere myndighetene, brukerorganisasjonene og et bredt spekter av private og private ideelle helse- og omsorgsvirksomheter.

Resultatet av utvalgets arbeid fremlegges for Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det haster å komme i gang med arbeidet, og viser i den forbindelse til Fremskrittspartiets forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre påpeker at de første velferdsordningene i vårt samfunn ble etablert av private organisasjoner, og ikke av staten. De offentlige tjenestene har på mange områder overtatt ansvaret for tjenester som tidligere var etablert og drevet av private. Slik disse medlemmer ser det, er det positivt at private aktører fortsatt driver helsetilbud og sosiale tjenester også innenfor rammen av det offentlige tjenestetilbudet. Disse tilbudene bidrar til økt mangfold, kvalitetsutvikling og god ressursbruk til beste for brukere og samfunnet. Samtidig er det

positivt at private aktører representerer et alternativ og korrektiv til tjenester som drives i offentlig regi, noe som stimulerer til konkurranse og utvikling av bedre tjenester.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber regjeringen oppnevne et offentlig utvalg til å utarbeide et forslag til en norsk samfunnskontrakt på områdene helse, omsorg og sosiale tjenester. Et slikt utvalg bør representere myndighetene, brukerorganisasjonene og et bredt spekter av private og private ideelle helse- og omsorgsvirksomheter.

Resultatet av utvalgets arbeid fremlegges for Stortinget.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:68 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Per Arne Olsen og Kari Kjønås Kjos om innføring av samfunnskontrakt for å bedre samspill mellom offentlig sektor og ideell sektor – vedlegges protokollen

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 1. juni 2010

Bent Høie

leder

Laila Dævøy

ordfører

